

קידום בניה בעקבות ועידת אנאפוליס (דצמבר 2007)

בארבעת החודשים שאחרי ועידת אנאפוליס בדצמבר 2007 קודמו 4 תכניות בניה בהיקף כולל של 3647 יחידות דיור בתחומי ירושלים המזרחית. כולל שכונה החדשה – לראשונה מאז הר חומה - של גבעת המטוס הבעייתית ביותר מבחינת השפעתה על ניתוק מזרח ירושלים מדרום הגדה .

נוסף על כך במהלך 2008 שווק מספר שיא של 1,931 יחידות דיור במכרזים (בהשוואה במהלך 2007 פורסמו מכרזים ל-46 יחידות דיור בלבד ובשנים שקדמו לכך פורסמו פחות מ-800 יחידות דיור במכרזים כל שנה).

קידום בניה בעקבות ההצבעה באו"ם על פלסטין כמדינה משקיפה (נובמבר 2012)

ישראל הגיבה להצבעה בעצרת הכללית של האו"ם בקידום של מספר שיא של תכניות בניה בירושלים. במהלך חודש דצמבר בלבד אושרו תכניות בהיקף של 5,354 יחידות דיור ותכנית נוספת בהיקף 1,100 חדרי מלון. כמו כן קודמו תכניות הבניה ב- 1-E שהשפעתן על פתרון שתי המדינות תהיה קטלנית ולכן במשך שנים רבות הוקפאו בשל לחץ בינלאומי.

קידום בניה במהלך המשא ומתן בחסות קרי (יולי 2013-אפריל 2014)

לאורך 9 חודשי המשא ומתן פרסמה ישראל מכרזים למספר שיא של 2,233 יחידות דיור בירושלים. ישראל התעקשה על קידום בניה במהלך המשא ומתן ובתמורה אף הסכימה לשחרר אסירים פלסטינים.

תמונת מצב ל-2016

מאחורי הדפוס הברור של ניצול מהלכים מדיניים לקידום מהיר של תכניות בניה עומדת התפיסה שקביעת עובדות בשטח היא הדרך היעילה ביותר להכתיב "במקרה הטוב" את תוצאותיו של המשא ומתן על הגבולות בירושלים ובמקרה הרע לסכל כל אפשרות להסדר המבוסס על שתי בירות בירושלים.

לכן אין זה מפתיע שגם אחרי ההחלטה של מועצת הביטחון, מצהירים גורמים פוליטיים על הכוונה לקידום נרחב של תכניות בניה מעבר לקו הירוק בירושלים כולל כאלו שסומנו כבעייתיות במיוחד מבחינת המכשול שיציבו בפני שרטוט גבול בירושלים והגעה להסדר מדיני.

חשוב להבין שפעולות הבניה וההתנחלות מעבר לקו הירוק של הממשלה הן הרבה יותר מתגובה של ממשלת נתניהו. לאמיתו של דבר הן נמצאות ברקע להצבעה באו"ם ולהחלטה האמריקאית שלא להטיל וטו על ההחלטה:

בתקופתו של נתניהו אושרו מעבר לקו הירוק בירושלים תכניות בניה בהיקף של 8,605 יחידות דיור. ופורסמו מכרזים בהיקף 6698 יחידות דיור. דוברי ימין הציגו פעם אחר פעם את פעולות הבניה ככאלו שמסכלות את האפשרות לפשרה בירושלים ולהגעה להסדר כולל. בשנתיים האחרונות קידמה הממשלה מספר מהלכים בעייתיים במיוחד במזרח ירושלים:

- אם אחרי הכישלון של שיחות קרי נזהרה ממשלת נתניהו מלקדם תכניות בניה במזרח ירושלים – אולי מחשש לתגובה הבין-לאומית – הרי שבמהלך 2016 היא חזרה לקדם תכניות גדולות ואף לוותה זאת בהצהרות לגבי משמעותן המדינית. במהלך שנה זו קודמו תכניות בהיקף של 1560 יחידות דיור
- מאז שנת 2015 חל זינוק במהלכים של עמותות מתנחלים – בגיבוי הרשויות הישראליות – להשתלט על נכסים באגן העיר העתיקה תוך פינוי משפחות פלסטיניות מבתיהן. במהלך השנתיים האחרונות השתלטו מתנחלים על כ-55 יחידות דיור באגן

- העיר העתיקה. תביעות פינוי מתנהלות נגד לפחות 180 משפחות פלסטיניות נוספות, במחציתן הוגשו בשנתיים האחרונות.
- שנת 2016 מהווה שנת שיא בהיקף הריסות הבתים במזרח ירושלים: במהלך השנה נהרסו קרוב ל-130 יחידות דיור בשכונות הפלסטיניות של העיר (יותר מפי שניים מאשר המספרים בשנים הקודמות) כמו גם עשרות מבנים נוספים (חנויות, מחסנים וכו'). מעשים אלו לוו בהצהרות מאיימות דוגמת אלו מהחודש האחרון של ראש עיריית ירושלים וראש הממשלה בדבר הכוונה להגיב לפינוי עמונה על ידי הריסה מאסיבית של בתי פלסטינים בעיר.
 - עיריית ירושלים יחד עם רשויות ממשלתיות שונות פעלה כדי לתפוס כ-2,000 דונם של קרקעות פלסטיניות פרטיות (בא-טור, עיסאוויה ואל-ולאג'ה) ולהפוך אותן לפארקים לשימוש של ישראלים.

השילוב בין קביעת עובדות בשטח למעשים הפוגעניים שהסלימו את היחסים בין ישראלים לפלסטינים בעיר לא רק שסותרים את הצהרותיו של נתניהו כאילו הוא מעונין בפתרון שתי המדינות אלא אף ממחישם כיצד הקיפאון המדיני אינו בר קיימא והולך ומסלים. אפשר להניח שתמונה זו שאליה מצטרפים כמובן מעשי הממשלה בשאר הגדה ובפרט חוק ההסדרה עמדו ברקע להחלטתן של חברות מועצת הביטחון להצביע כפי שהצביעו.

במהלך השבוע צפויה הועדה המקומית לאשר היתרי בניה בהיקף של 140 יחידות דיור בפסגת זאב, 262 ברמת שלמה (תכנית ביידן) ו-216 ברמות. כמו כן יתכן ויוספו לסדר היום היתרים נוספים. מדובר בבניה שתרחיב את פסגת זאב מזרחה אל עבר חיזמה ואת רמות צפונה אל עבר ביר נבאלה באופן הממחיש כיצד המהלכים של ממשלת ישראל אכן יוצרים מציאות שסותרת את הצהרות של נתניהו בדבר פתרון שתי המדינות ובעצם מחבלת באפשרות להגיע אליו.